ఆంధ్రుల ఆహ్లాద రచయిత కలంనుంచి అగ్రశ్రేణి ధారావాహిక నవల

1974-75ల్లో ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రికలో నవలా స్రవంతి పోటీల్లో ఒక నవలగా ధారావాహికంగా ప్రచురించబడింది. ఆ ఎంపిక వెనుక ఒక చిన్నకథ వుంది.. ప్రాథమిక వడపోత అనంతరం తుది ఎంపిక కోసం నవలల్ని ప్రఖ్యాత రచయిత శ్రీ పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య గారికి ఇచ్చారు. ఆయన ‘ తిరస్కరించబడిన నవలలని కూడా ఇవ్వండి ‘ అని అడిగి తీసుకుని వాటిల్లోంచి ఈ నవలని ఎంపిక చేశారు. నవలా స్రవంతి పథకంలో ప్రచురించబడిన 6 నవలల్లో పాఠకుల అభిప్రాయాల ప్రకారం అత్యధిక శాతం ఓట్లు తెచ్చుకుని ప్రథమ బహుమతిని గెలుచుకుంది ఈ నవల. హిందీలో డైరెక్ట్ సినిమా కుఁవారీ బహు (పెళ్ళికాని కోడలు) గా రూపొందించబడింది. తెలుగులో కూడా ‘రేపటికొడుకు ‘(ముత్యాలసుబ్బయ్య దర్శకత్వం, చంద్రమోహన్, జయసుధ తారాగణం) చలనచిత్రంగా రూపుదిద్దుకున్న ఈ నవల కన్నడంలోకి కూడా అనువాదం చేయబడింది. ‘కౌముది ‘లో ప్రత్యేక ప్రచురణకి అనుమతినిచ్చిన శ్రీ మల్లాది వెంకటకృష్ణ మూర్తి గారికి కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తున్నాం - సం.

1

అలారం మ్రోగినట్లుగా, ఉదయం అయిదు గంటలకల్లా మెలుకువ వచ్చేస్తుంది ఠక్కున ఛాయకి.

మెలుకువ వచ్చాక, ఇక నిద్రపోదామనుకున్నా నిద్ర పట్టదు. చిన్నప్పటినుంచీ వచ్చిన అలవాటది. తన తల్లి చిన్నప్పుడే, రోజూ అయిదు అయేసరికల్లా లేపడం వల్ల ఛాయకి అభ్యాసమైపోయింది త్వరగా లేవడం.

హైదరాబాద్ రావటం వల్ల ఆ అలవాటులో మార్పేమీ లేదు. కొత్త ఇంట్లో, కొత్త మనుష్యుల మధ్య పడుకున్నా ఆ అలవాటులో మార్పురాలేదు. మెలకువ రాగానే కొన్ని క్షణాలదాకా తను సత్తెనపల్లిలో ఉన్నట్లుగా భ్రమించింది ఛాయ ముందర.

ఎదురుగా కనిపిస్తున్న సీలింగ్ కొత్తగా కనిపించింది. బూజుపట్టిన పెంకులు బదులు, నీలం రంగు డిజైనులో కనిపిస్తున్న సీలింగ్ చూడగానే ఒక్క క్షణం ఛాయ తబ్బిబ్బు పడింది. కానీ వెంటనే గుర్తుకొచ్చింది, ఆ క్రిందటి రోజే తను విజయవాడ నుంచీ కృష్ణా ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో హైదరాబాద్ వచ్చిన సంగతి.

గదిలో వెలుగుతున్న చిన్న బెడ్‌లైట్, నీలం రంగు కాంతిని మందంగా అందిస్తోంది. ఇంకా చీకటిగానే ఉంది. వెలుగు రాలేదు. సూర్యుడు ఇంకా ఉదయించలేదు. అంతే కాదు, తను భరించలేనంత చలిగా కూడా ఉంది.

ఒత్తిగిలి పడుకుని, కాళ్ళతో జారిపోయిన దుప్పటిని పైకి లాక్కుంది. దుప్పటికూడా చల్లగా ఉంది చలివల్ల. తనకి చలివల్ల మెలుకువ వచ్చిందేమో? ఇంకా అయిదు కాలేదేమో? అందువల్లనేనేమో, ఇంకా నిద్రమత్తుగా ఉంది. చలికి గుండెలు కూడా చల్లబడినట్లుగా అనిపిస్తుంది. చర్మంలోంచి గుండెల్లోకి పోగలదా చలి? ఏమో? మరయితే ఎందుకింత చలి?

పక్క మీద నుంచీ లేవబుద్ధి కాలేదు ఛాయకి. తను కృష్ణాఎక్స్‌ప్రెస్ లోంచి, సికింద్రాబాద్ స్టేషనులో దిగి, ఇంటికి వచ్చేదాకా జరిగినవన్నీ నెమరువేసుకోసాగింది ఛాయ.

బండి దిగి, చేతిలోని సంచితో దిక్కులు చూస్తూ నిలబడ్డ తనదగ్గరికి ఓ ఏభైఏళ్ళ ముసలాయన వచ్చాడు. తన వంక ఎగాదిగా చూశాడు. ఖద్దరు చొక్కాకి, ఛాతీమీద ఒక వైపు ఉన్న పెద్ద జేబులోంచి చిన్న ఫోటో తీసి ఆ ఫోటోని, తనని మార్చి మార్చి చూశాడు కాసేపు తదేకంగా. ఆ ఫోటోని జేబులో పెట్టుకుని, తనవంక చూసి నవ్వుతూ అడిగాడు.

"నీ పేరు ఛాయేనా?"

"అవును" బెరుకుగా సమాధానం ఇచ్చింది తను.

"సత్తెనపల్లి నుంచి వస్తున్నావా?"

"అవును" ఈ సారి కూడా బెరకుగానే సమాధానం ఇచ్చింది.

"మీరు సోమయాజులుగారా?" తనతో పాటు ప్రయాణం చేసిన విధవావిడ అడిగింది ఆ ముసలాయనని.

"అవును ఛాయ కోసం వచ్చాను నేను స్టేషన్‌కి, నాకు సత్తెనపల్లి నుంచీ సహజానందంగారు ఉత్తరం వ్రాసారు ఛాయని పంపిస్తున్నట్లు, ఫొటో కూడా పంపారు. మీరెవరు?"

"సహజానందంగారు మాకు తెలిసినాయన, ఛాయని హైదరాబాద్ నాతో పంపారు. మీరెవరూ స్టేషన్‌కి రాకపోతే, మీ ఇంటికి చేర్చమని చెప్పి పంపారు. మీ ఇంటి అడ్రసు కాగితం కూడా ఇచ్చారు. మీరు రాకపోతే నాతో పాటు మా అల్లుడింటికి తీసుకెళ్ళి, తీరిగ్గా సాయంత్రమో, రేపో తీసుకువద్దామనుకున్నాను." కొంగు తలమీదకి లాక్కుని చెప్పిందా విధవావిడ.

"నేను తీసుకెళ్తాను లెండి" చెప్పాడు సోమయాజులు.

ఆ విధవావిడ తనతో వెళ్ళొస్తానని, వెంటనే క్షేమంగా చేరినట్టు సహజానందంగారికి ఉత్తరం వ్రాయమని చెప్పి స్టేషన్‌కి వచ్చిన అల్లుడితో వెళ్ళిపోయింది. రైల్లో ఆవిడ బాగా ఇబ్బంది పెట్టేసింది, తనని పచ్చి మంచినీళ్ళయినా త్రాగనివ్వకుండా 'మడి, మడి' అంటూ.

సోమయాజులు గారి వెంట నడిచింది తను. స్టేషన్ బయటికి వచ్చాక, స్టేషన్ ముందు విశాలంగా ఉన్న ఆవరణ చూసి, ఆగి ఉన్న కార్లని, కారు లాగా పరుగెత్తే అదోరకం రిక్షాలని, బస్సుమీద బస్సువున్న బస్సులని, బస్సు వెనకాల తోకలాగా ఉన్న బస్సులని చూసి చెప్పలేనంతగా ఆశ్చర్యపడిపోయింది.

తనని ఆ బస్సులవైపు తీసుకెళ్ళారు సోమయాజులు. ఓ బస్సు ఎక్కాక అడిగారు.

"ఏం అమ్మాయ్! ప్రయాణం కులాసాగా జరిగిందా?" తల ఊపింది తను సమాధానంగా.

"సహజానందం నీకెలా పరిచయం?"

"వారింట్లోనే ఉండేదాన్ని ఇంతకాలం"

"వంటా అదీ బాగా చేయగలవా?"

"చిన్నప్పటినుంచీ వంటా, ఇంటి పనులు అన్నీ అలవాటు. మా అమ్మ నాకన్నీ నేర్పింది. జిలేబీలు కూడా చుట్టగలను."

ఓసారి తన వంక పరీక్షగా చూసి అడిగారు. "నీకు ఎన్నేళ్ళు?"

"పద్దెనిమిది"

ఆయన కండక్టర్ దగ్గరికి రాగానే రెండు టిక్కెట్లు కొన్నారు ఏదో అని. ఇంటికి వెళ్ళేదాకా మాట్లాడలేదు. దారిలో తను దాదాపు ఇరవై నిముషాలదాకా కిటికీలోంచి బయటికి, రోడ్లవంక చూస్తుండిపోయింది. కార్లు, సైకిళ్ళు గమ్మత్తుగా ఉన్న ఆకుపచ్చ రిక్షాలు ఈ వూళ్ళో ఎక్కువ అనుకుంది. చీరలే కాకుండా రకరకాల గమ్మత్తు బట్టలు తొడుక్కున్న అమ్మాయిలని అనేక మందిని చూసింది.

ఆయన దిగమని చెప్పేదాకా, అసలు తను ఆయన ప్రక్కన కూర్చున్న సంగతే మర్చిపోయింది. బస్సు దిగాక ఆయన తన చేతిని పట్టుకుని రోడ్డు దాటించాడు. లెక్కలేనన్ని వాహనాలు అటూ ఇటూ తిరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఆ రోడ్డు మీద. చచ్చే సిగ్గేసింది తన చేతి నాయన పట్టుకుంటే.

నాలుగయిదు నిమిషాలు నడిచాక ఓ ఇంట్లోకి తీసుకువచ్చారు. తను బిడియపడుతూ ముందు గదిలోనే నిలబడిపోయింది.

తనని, సోమయాజులుగారి భార్య ముందు గదిలోకి వచ్చి కొంచెం సేపు నిశితంగా చూసి అన్నది నవ్వుతూ.

"రా అమ్మాయ్, బిడియపడకు కొత్తవాళ్ళలాగా" అన్నది.

మరో అరగంటదాకా తనకి గుండెదడ తగ్గలేదు. క్రొత్తచోటు, క్రొత్తవాళ్ళు, అంతకు మునుపెప్పుడూ ఎవరింటికీ వెళ్ళి ఎరగదు తను.

స్నానం చేయమని నీళ్ళగది చూపించిందావిడ. స్నానం చేసి వేరే బట్టలు కట్టుకున్నాక కానీ, ఇంకా రైల్లో ప్రయాణం చేస్తున్న అనుభూతి, చెవుల్లో రైలు చక్రాల ఆలాపన తగ్గలేదు.

ఆవిడే అన్నం వడ్డించింది. అన్నం తింటూంటే చాలా ప్రశ్నలే అడిగింది.

"నీ పేరేమిటి?"

"ఛాయ"

"పద్దెనిమిదా నీకు?"

"అవును."

"ఇంకాస్త కలుపుకో, మరీ అలా బుచ్చిబువ్వలా కలుపుతావే కూర, ఇంతకు మునుపు సహజానందంగారింట్లో పని చేసేదానివా?"

"సత్తెనపల్లిలో సహజానందంగారు డాక్టర్‌గారింటికి అప్పుడప్పుడు భోజనానికి వస్తూండేవాళ్ళు."

"డాక్టర్‌గారికి ట్రాన్స్‌ఫర్ అయిందటగా?"

"అవును"

"నీకెవరూ లేరా?"

"మా అమ్మ కిందటేడే చచ్చిపోయింది."

కాసేపు ఆవిడ మౌనంగా ఉండిపోయింది. పెరుగు కలుపుకుంటూంటే మళ్ళీ అడిగింది. "అయితే చుట్టాలు, బంధువులూ ఎవరూ లేరా అసలు?"

"లేరు".

"భయం వేయలా ఒంటరిగా ఇంతదూరం రావడానికి?" నవ్వుతూ అడిగారు సోమయాజులు.

"వేసింది, మీరు స్టేషనుకి రారేమోననుకుని భయపడ్డాను."

"నీకు మా ఇంటి సంగతులు చెప్పారా సహజానందంగారు?"

"లేదు."

"మేం మొత్తం ఏడుగురం. నేను, ఆయన, ముగ్గురు పిల్లలు, కోడలు, మనుమడు. నాకు వంట్లో ఎప్పుడు ఏదో ఒకటి ఉంటూనే ఉంటుంది. రెండు రోజులు లేచి తిరిగితే, పదిరోజులు పడకెయ్యాలి. పిల్లలంతా పెద్దవాళ్ళే, ముగ్గురూ అబ్బాయిలే. ఉద్యోగాలకి

వెళ్ళిపోతారు. కోడలు కూడా ఉద్యోగం చేస్తోంది. ఇంట్లో వంట, వార్పు, ఇంటి పని, బాబుని చూసుకోవడం, వీటన్నిటికీ మనిషి కావాలని సహజానందంగారికి రాసి సంవత్సరం అయింది. నీకు అంతా చెప్పే పంపి ఉంటారనుకున్నాను."

"వివరంగా ఏం చెప్పలేదు."

"ఒక వారం రోజులు పోతే నీకే అంతా తెలుస్తుంది. ఎవరూ చెప్పకుండా నీ అంతటా నువ్వే చేసుకుపోవచ్చు. ఈ లోపల మాత్రం కాస్త శ్రద్ధగా చూస్తూండు ఈ ఇంటి సంగతి, ఇక్కడి మనుషులు, నువ్వు నెగ్గుకురాగలుగుతే ఇక్కడే ఉండిపోదువుగానీ మా పిల్లల్లో పిల్లలా, నచ్చకపోతే చెప్పు ఎప్పుడయినా సరే."

"నాకెలా ఉన్నా ఫర్వాలేదు" మెల్లిగా అన్నది తను.

"ఫర్వాలేకపోతే మంచిదే, ఏదయినా ఇబ్బంది కలిగితే భయపడకుండా, ఎవరయినా ఏమయినా అంటారని అనుకోకుండా నిర్మొహమాటంగా చెప్పేయి, నేనయినా అంతే."

"అలాగేనండి."

"ముగ్గురు పిల్లలూ మొగవాళ్ళే. అంతా ఎదిగినవాళ్ళే పెద్దబ్బాయి శర్మ. ఏదో మందుల ఫ్యాక్టరీలో పని చేస్తున్నాడు జీతం బాగానే వస్తుంది కానీ, సరయిన వేళపాళలుండవు వాడి ఉద్యోగానికి, రాత్రి డ్యూటీలు కూడా ఉంటుంటాయి.

పెద్దకోడలు శాంత, పొద్దున పదిగంటలకి వెళితే, దీపాలు పెట్టే వేళకి వస్తుంది. ఏదో గవర్నమెంట్ ఆఫీసులో ఉద్యోగం చేస్తోంది. మనమడుకి నాలుగేళ్ళు. వచ్చే సంవత్సరంలో బళ్ళో వేసేదాకా నువ్వు చూసుకోవాలి వాణ్ణి. తల్లితండ్రులిద్దరూ ఆఫీసుకి వెళితే వాడు దిగులుగా ఉంటాడు.

రెండో అబ్బాయి దీక్ష ఫొటో స్టూడియో ఉంది మాకు. వాడికి పెళ్ళయిపోయింది. మూడోవాడు అవధాని, మొన్ననే బి.ఎస్.సి పాసయ్యాడు. రేపో, మాపో వాడికి ఉద్యోగం వస్తుంది.

ఆయన ప్రొద్దున్నే ఎనిమిదిన్నరకి భోజనం చేసి వెళితే రాత్రి తొమ్మిదవుతుంది వచ్చేసరికి. ఇంట్లో ఉండేది నువ్వూ, నేనూ, బాబు ముగ్గురమేనన్నమాట."

తను జాగ్రత్తగా విన్నది ఆవిడ చెప్పే మాటలు. ఇంటినిండా గంపెడు పిల్లలు రెక్కలు ముక్కలయేలా చాకిరీ ఉంటుందని భయపడింది తను, రాబోయే ముందు. కాని పని తేలికే.

"ఇంట్లో ఎవరూ ఉన్నట్లు లేరూ?" తన సందేహాన్ని వెలిబుచ్చింది కంచం ఎత్తుతూ.

"అంతా ఎక్కడికో వెళ్ళారు వస్తారు."

కంచం కడిగాక మధ్యగదిలో గోడకి వేలాడుతున్న ఫొటోవంక చూసింది తను. చాలామంది ఉన్నారు ఫొటోలో, ఏభైమంది పైనే ఎవరెవరో తెలియలేదు తనకి.

ఇల్లంతా కలియ తిరిగి చూసింది, ఇంక చేసే పనేం కనబడక మొత్తం అయిదు గదులు, ముందర వరండా, వరండా దాటి లోపలికి వస్తే మధ్య గది. ఆ మధ్యగదికి అటూ ఇటూ రెండు గదులు, మధ్యగది దాటి లోపలికి వెళితే వంటగది.

వరండాకి ఆనుకుని ఉన్న ఇంకో గది తలుపు తాళం వేసి ఉండడం గమనించింది తను, అది ఆరో గది.

ఆవలిస్తున్న తనని చూసి అడిగాడు సోమయాజులు. "నిద్రవస్తోందామ్మాయ్? పడుకుంటే పడుకో."

ఆయన ఆ గది తాళం తీసి అన్నారు.

"ఈ గదిలో నీ సామాను ఆ అలమారులో ఉంచుకో. మా అవధాని చదువుకుంటుండేవాడు దీంట్లో. ఆ మంచం మీద పడుకో, రాత్రి చీకటిగా ఉండకుండా ఉండటానికి దీపం కూడా ఉంది చూడు."

తను తొమ్మిదిన్నరదాకా సోమయాజులుగారి భార్యతో కబుర్లు చెప్పింది. ఆవిడ వసపిట్ట. ఏవేవో చెపుతూనే ఉంది. ఆవిడ మాటల్లోనే నిద్రపోయిన తర్వాత తనూ పడుకుంది. తను పడుకునేదాకా ఎవరూ రాలేదు ఇంటికి.

సోమయాజులుగారి భార్య పేరు తెలియలేదు తనకి. తెలుసుకోవాలి. ఉద్యోగం చేస్తున్న పెద్ద కోడలు ఎలా ఉంటుందో చూడాలి. రెండో అబ్బాయికి పెళ్ళయిందన్నారు కానీ కోడలు గురించి ఏం చెప్పలేదు. బహుశ పుట్టింటికి వెళ్ళి ఉంటుంది. కడుపుతో ఉందేమో!

అబ్బ ఈ ఊళ్ళో ఎంత చలి, కప్పుకున్నా ఇంకా చలేస్తోంది. రోజూ ఇలా ముందరే మెలుకువ వచ్చేస్తే ఇబ్బంది.

ఛాయ మళ్ళీ నిద్రపోవడానికి ప్రయత్నించింది కాని నిద్రరాలేదు. తను పడుకున్న మంచం మీదకి మళ్ళాయి ఆమె ఆలోచనలు.

ఎంత పెద్ద మంచం ఇది? నలుగురు హాయిగా పడుకోవచ్చు. గదిలో సగం ఉంది మంచం, ముందరే కొలతలు తీసుకుని పరుపు కుట్టి ఉంటారు. పట్టెమంచం చాలా పురాతనమయినది అయి ఉంటుంది.

కొద్దికొద్దిగా వెలుగురేఖలు పొడచూపేదాకా ఛాయ దేన్నో ఓదాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూనే ఉంది.

తర్వాత ఇక నిద్రపట్టదని నిశ్చయించుకుని లేచింది. బాత్‌రూం లోకి వెళుతూ, వంటగదిలో దేవుడి గూటి ముందు కూర్చుని పూజ చేసుకుంటున్న సోమయాజులుగారిని చూసింది ఛాయ.

మొహం కడుక్కుని, రాక్షసి బొగ్గుతో బాయిలర్ అంటించింది ఛాయ. పంపుకి రబ్బర్ ట్యూబ్ తగిలించి, పంపు తిప్పి, బాయిలర్ మూత తెరచి ట్యూబ్ రెండో చివరని బాయిలర్‌లో ఉంచింది.

బాత్‌రూంలో ఉన్న స్టీలు గిన్నెలని, ఇత్తడిగిన్నెలని తోమటం ప్రారంభించింది. సగం గిన్నెలు తోమటం పూర్తవగానే బాయిలర్ నిండిపోయింది. పంపు కట్టేసి, ఓ మూలవున్న ప్లాస్టిక్ డ్రమ్‌ని నీళ్ళతో బాగా కడిగి, ట్యూబ్‌ని డ్రమ్ములో పడేసి మళ్ళీ పంపు తిప్పింది.

ఛాయ గిన్నెలన్నీ తోమి కడుగుతుండగా బాత్‌రూంలోకి పాతిక, ముప్పైలో ఉండే యువతి వచ్చింది. ఛాయని ఎగాదిగా చూస్తూ అడిగింది.

"నువ్వేనా ఛాయ?"

"అవును."

లేచి నిలబడి, కొంగుతో చేతిని తుడుచుకుంటూ చూసింది ఛాయ ఆ యువతి వంక.

చామనఛాయ, అప్పుడే నిద్ర లేచినట్లుగా ఉన్న మొహం, గుండ్రటి ఆ మొహంలో నిద్రమత్తు చక్కగా కనిపిస్తోంది స్పష్టంగా. నుదుటి మీద చిందరవందరగా పడింది జుట్టు. రేగిపోయి ఉంది జడ, నుదిటి కుంకుమ లేదు, నిద్రలో చెరిగిపోయింది.

"మీరు శాంత అవునా?" అడిగింది ఛాయ.

"అవును, అంట్లన్నీ నువ్వే తోమావా?" అడిగింది ఆ ఇంటి పెద్ద కోడలు శాంత.

"అవును."

"రేపటినుంచీ నువ్వు తోమక్కరలేదు. పనిమనిషి వచ్చి తోముతుంది."

"తెలియదు, అలాగే."

ఛాయవంక పరిశీలనగా చూస్తూ, టూత్‌పేస్టుని బ్రష్ మీదకి ఎక్కించింది శాంత. ఛాయని గమనించసాగింది.. పద్దెనిమిదేళ్ళు ఛాయకి, తనకన్నా పదకొండేళ్ళు చిన్నది. తనలాగే ఛామనఛాయే అయినా తనకన్నా అందంగా, ఆకర్షణీయంగా ఉంది. కారణం అప్పుడే యవ్వనంలోకి అడుగుపెట్టటమే కాదు, పదుకొండేళ్ళ క్రితం తను ఇంత అందంగా, ఛాయ అంత అందంగా లేదు. తనకన్నా స్వతహాగా ఛాయ ఎక్కువ అందమయింది. శరీర సౌష్టవం తీర్చిదిద్దినట్లుగా ఉంది.

తన ఆలోచనలని ఆపి, నీళ్ళతో మొహం కడుక్కుంది శాంత ఓ మూలకి వెళ్ళి. ఛాయ గిన్నెలు కొన్నింటిని వంట గదిలోకి తీసుకెళ్ళి బోర్లించి, మిగతావి తీసుకువెళ్ళడానికి రాగానే శాంత పిలిచింది.

"ఛాయా."

ఏమిటన్నట్లుగా చూసింది శాంత మొహంలోకి.

కొన్ని క్షణాలు మనసులో మాటలు పేర్చుకుంటూ మౌనంగా ఉండిపోయింది శాంత ఛాయ మొహంలోకి చూస్తూ తర్వాత చెప్పింది.

"ఏం లేదు"

ఛాయ తెల్లబోయి చూడటం గమనించి అన్నది.

"ఉంటే తర్వాత చెప్తాను, మరచిపోయాను."

తనతో తెచ్చుకున్న సంచిలోంచి తువ్వాలు తీసుకుని స్నానం చేసింది ఛాయ. అందరికన్నా ముందే బయట చలిగా ఉన్నప్పుడు వేన్నీళ్ళ స్నానం చేస్తుంటే ఎంత హాయిగా ఉంటుంది అనుకుంది స్నానం చేస్తూ.

2

ఛాయకి ఆ ఇంట్లోని అందరినీ పరిచయం చేశాడు సోమయాజులు, లేదా పరిచయం చేసుకున్నారు. చివరబ్బాయి అవధాని మాత్రం ఊళ్ళో లేడు. తిరుపతి వెళ్ళాడు మొక్కు తీర్చుకోడానికి, రెండూ మూడు రోజుల్లో వస్తాడు తిరిగి.

ఛాయకి శర్మని, అతని భార్య పరిచయం చేసింది ఆరోజు ఉదయం.

"నమస్తే" అన్నాడు శర్మ నవ్వుతూ.

ఛాయకి "నమస్తే" అని చెప్పాలని తెలియదు. చూస్తూ నిలబడింది అలాగే. శాంత చెప్పింది ఎవరినయినా పరిచయం చేస్తే "నమస్తే" అనాలని.

"సత్తెనపల్లి కాదిది చిక్కడపల్లి" అన్నాడు శర్మ మరోసారి నవ్వి.

ఛాయకి శర్మ నచ్చలేదు. అవసరం ఉన్నా లేకపోయినా అదేపనిగా నవ్వుతాడు. ముప్పైఅయిదేళ్ళుంటాయి. కొంచెం కొంచెం ముందు భాగంలో వస్తున్న బట్టతల, నవ్వినప్పుడు తెలుస్తుంది పైవరుసలో మధ్య పన్ను లేదని. కళ్ళు చూపు కోపంగా ఉంటాయి ఎప్పుడూ. గడ్డం కూడా చెవుల క్రింద నెరవటం ప్రారంభించింది. మొహంలోకి చూడగానే కనబడేవి మీసాలు. అర్ధచంద్రాకారంలో క్రిందకి దిగాయి రెండు మొనలు.

ఉదయం డ్యూటీ ఉందని ఏడున్నరకే కాఫీ తాగి వెళ్ళిపోయాడు శర్మ. ఎనిమిదిన్నరకల్లా దాదాపు పన్నెండు మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న ఫ్యాక్టరీలో ఉండాలి. ఆ ఫ్యాక్టరీ బస్ వచ్చి తీసుకెళుతుంది వాళ్ళని. సాయంత్రం అయిదులోగా తిరిగి వచ్చేస్తాడు కంపెనీ షిఫ్ట్ బస్సులో.

దీక్ష సాధారణంగా తొమ్మిదిన్నర లోపల నిద్రలేవడు. చిన్నప్పటినుంచీ అదే అలవాటు. రాత్రి ఎప్పుడు పడుకున్నా, ఉదయం తొమ్మిదిన్నర, పది మధ్యే లేచేది. సోమయాజులకి ఎవరయినా అంతసేపు నిద్రపోవటం అంటే గిట్టదు. దీక్షకి అందరిలాగా ఉదయం లేవటం అతనికి కానిపని. నిద్రలో ఎవరయినా లేపితే లాగి లెంపకాయ కొట్టి పడుకుంటాడు, ఎవరయినా సరే.

దీక్షకి ఇరవై తొమ్మిది. కానీ పాతికేళ్ళన్నా నమ్మరు. సన్నగా, తెల్లగా, అందంగా హుందాగా ఉంటాడు. అవసరం అయితే కానీ మాట్లాడడు. ఒకోసారి అవసరం అయినా మాట్లాడడు. ఒంటరిగా, మౌనంగా ఉండాలంటేనే ఇష్టం దీక్షకి.

చుట్టుపక్కల ఎంతమందున్నా, వాళ్ళేం తనకు పట్టనట్లు కూర్చుంటాడు.

బాబుకి నాలుగేళ్ళు, సంవత్సరం నుంచీ విపరీతంగా అల్లరి చేయడం నేర్చుకున్నాడు.

ఆఖరి అబ్బాయి అవధాని, ప్రస్తుతం ఇంట్లో లేడు.

ఉదయం ఆరింటికి బాయిలర్ అంటించడంతో ప్రారంభిస్తుంది ఛాయ తన దిన చర్య. అన్నింటినిండా నీళ్ళు పట్టి స్నానం చేసి

దేముడికి దణ్ణం పెట్టుకోవటం, తనకి తెలిసిన ఆంజనేయ దండకం పదేపదే బయటికి చదవుతూ గ్యాస్ స్టౌవ్ వెలిగించి అంతా నిద్ర లేచేలోపలే కాఫీ కలపడం, శాస్త్రికి ఉదయం డ్యూటీ ఉంటే ఎనిమిది లోపలే అతనికి మాత్రం అన్నం వండడం, బాబుని లేపి నీళ్ళుపోసి బట్టలు వేయడం, సోమయాజులు భార్య కామేశ్వరమ్మకి కావల్సినవి చూడటం వంట చేసి శాంతకి ఆఫీసు టైం లోపల వడ్డించడం, అందరి భోజనాలయాక వంటిల్లు సర్ది కంచాలు కడగటం, ఇల్లు సర్దటం, బట్టలు ఉతకటం, ఓ గంట పడుకుని లేచి టీకాచడం శాంత ఆఫీసునుంచీ తిరిగి వచ్చేలోగా టిఫిన్ చేయడం, రాత్రి వంట చేయడం.

వారం తిరక్కుండానే ఛాయ తను చెయ్యాల్సిన పనులు తెలుసుకుని చేసుకుపోసాగింది. మొదటి నాలుగు రోజులు శాంత, కామేశ్వరమ్మ ఏం చేయాలో ఎలా చేయాలో చెప్పారు. వారం దాటాక ఛాయ ఏం చేయాలో, ఎలా చేయాలో నేర్చుకుంది, ఇంక మళ్ళీ తనకి మరొకరు చెప్పాల్సిన అవసరం లేకుండా.

కామేశ్వరమ్మ అన్నది సోమయాజులతో,

"ఛాయ చాలా బుద్ధిమంతురాలు, వంచిన తల ఎత్తకుండా చేసుకుపోతుంది పని. పని ఉంటే చేయకుండా ఊరుకోలేదు. తర్వాత చేద్దామని వాయిదా కూడా వేయదు. గొణగకుండా ఇంటిల్లపాది పనీ చేసుకుపోతుంది. ఇంత పనివంతురాలు అనుకోలేదు మొహం చూసే"

"ఎలాగయినా పట్నవాసులు పట్నవాసులే, పల్లెటూరి నుంచి వచ్చినవాళ్ళు పల్లెటూరి నుంచీ వచ్చినవాళ్ళే, పని విషయంలో ఆరోగ్య విషయంలో "

"మీరు నన్నేం దెప్పక్కర్లేదు."

కామేశ్వరమ్మ విశాఖపట్నంలో పుట్టి పెరిగింది. సోమయాజులు సత్తెనపల్లి దగ్గర ఓ పల్లెటూరులో పుట్టి పెరిగాడు.

"పని చేయాలి అని కోరిక ఆ పిల్లకి బాగా ఉన్నట్లుంది. రోజూ సంధ్యావందనానికి నాకు పీట, విభూదీ పెడుతోంది అడక్కుండానే. మడీ నీళ్ళు మాత్రం పట్టుబట్టలతో నేనే తెచ్చుకుంటున్నాను."

"కేవలం మెప్పు కోసం కాదు."

"అవును, సహజానందంగారు మంచమ్మాయినే పంపారు. ఛాయ గురించి వివరాలు అడిగి తెలుసుకోమన్నాను అడిగావా?"

"లేదు మనకింకా అంత చనువెక్కడ ఏర్పడింది? రాగానే అడిగితే బాగుండదని అడగలేదు. నెమ్మది మీద అడుగుతాను. మనకి ఛాయలాంటి కూతురు పుడితే ఎంత బావుండేదో?"

"లేనిదాన్ని కావాలనుకోవటమే మానవ లక్షణం" అన్నాడు సోమయాజులు చిన్నగా నవ్వి.

-తరువాయి భాగం వచ్చే సంచికలో-

నవ్వితే నవ్వండి

"నిమ్మకాయలెలా ఇస్తున్నావ్?"

"రూపాయకి మూడండీ.."

"అబ్బే..చాలా ఎక్కువ చెబుతున్నావ్?"

"ఐతే రెండే తీసుకోండి.."